Política | Joan Manuel Tresserras | Actualitzat el 11/01/2021 a les 20:05

Confiar en les pròpies forces

«A les portes d'unes eleccions que ja porten molts mesos de retard, qui no és capaç de dir res ni de proposar res, no lidera; distreu»

1968. Fa més de mig segle. A l'occident capitalista una nova generació es disposava a menjar-se el món a queixalades i a superar el conservadorisme social de la postguerra mundial. "Siguem realistes, demanem l'impossible". La vida, esperonada per l'accés ampliat al consum i protegida per l'estat del benestar, podia transformar-se en un sentit alliberador. Però la crisi de mitjans dels setanta -amb l'increment dels preus del petroli- va donar pas molt aviat a una reacció conservadora amb lideratges emblemàtics com els de Margaret Thatcher i Ronald Reagan. Una reacció que en molts aspectes no només no ha cessat sinó que, de la mà de les receptes neoliberals, està impugnant els sistemes polítics democràtics que no es pleguen als seus designis.

La contrarevolució, impulsada per un poder econòmic que no accepta sotmetre l'acumulació de capital i l'increment de les desigualtats a cap mena de límit, potser va començar amb l'anecdòtica seducció d'un grapat de hippies convertits en yuppies. Però, enmig d'apel·lacions contraposades a la llibertat, la cultura comunitarista -el comú, primer- també va anar cedint terreny a l'individualisme més exacerbat. L'hegemonia cultural no consistia només a caracteritzar l'estètica d'una època, cridar quatre consignes més o menys progressistes i tenir un parell de nocions sobre el políticament correcte.

A cavall de la nova crisi econòmica -provocada sobretot per la imposició dels postulats desreguladors a escala global- la dreta i l'extrema dreta han emergit amb força. També en entorns de precarietat i abandonament social. De mica en mica aquestes dretes han anat incorporant actituds i simbologies feixistoides, han anat guanyant presència pública i han canalitzat una part del descontentament social cap al populisme i les dreceres autoritàries. I han rebut un creixent suport econòmic i mediàtic dels poders interessats a laminar els mecanismes democràtics. La manca de credibilitat i la nul·la capacitat per impulsar polítiques transformadores agosarades des de les opcions progressistes (fracàs de les terceres vies, crisi de la socialdemocràcia) els ha facilitat la feina.

L'assalt al Capitoli de Washington ha fet evident la fragilitat de la democràcia als Estats Units d'Amèrica. I també les primes conviccions democràtiques dels quadres del partit Republicà, incapaços de prendre distància i denunciar el dement que n'ha monopolitzat la representació durant la legislatura. Un dement perillós i sense escrúpols que, després d'uns anys de plom, mascarades, envoltades de silencis vergonyants, encara ha obtingut més de setanta milions de vots. Vots de negacionistes, conspiranoics, racistes i supremacistes, feixistes, sectes religioses, milícies incontrolades, però també molts milions de vots de persones que no han pogut o sabut trobar un millor bàlsam per a la seva malfiança i desesperació.

La democràcia pateix. També a Europa i davant la pandèmia. En l'era de les xarxes socials i de les inversions en desinformació, les institucions tenen greus dificultats a l'hora de renovar i enfortir la seva legitimitat. El *porco governo* fixa per defecte la línia editorial dels grans mitjans i de les campanyes via xarxes, al servei de l'ortodòxia que marquen els interessos del capital.

La pressió exercida pot arribar llavors a tenallar l'acció dels governs, com li passa al PSOE de Pedro Sánchez, incapaç d'actuar amb diligència per desmuntar la carcassa totalitària que encara condiciona el sistema judicial i policial i que continua mantenint posicions a l'interior de l'exèrcit. L'estat profund, estimulat per una oposició envalentida que ha incorporat bona part dels quadres històrics del "felipisme" a la seva concepció d'Espanya, és encara substancialment franquista. Caldria que Sánchez llegís amb atenció les paraules de Paul Krugman a propòsit de l'episodi del Capitoli: "És hora de deixar de fer concessions als feixistes que hi ha entre nosaltres".

Tant a Catalunya com a Espanya es tracta, efectivament, de no fer concessions. No només a l'extrema dreta manifesta sinó també als i les que militen en la indiferència o la complicitat respecte a les discriminacions flagrants, les desigualtats, la restricció de drets i llibertats, la corrupció o la repressió. Les tensions que afloren davant l'allargament de la pandèmia i les mesures per contenir-la ens van donant mostres cada dia de la profunda penetració de posicions dretanes i insolidàries en el pretès "sentit comú" de les xarxes.

Cal poder fer front al pes del passat, a les inèrcies, a les velles dominacions que s'emparen de la ignorància, la despolitització i la desinformació per continuar atemorint la ciutadania. A les portes d'unes eleccions que ja porten molts mesos de retard, qui no és capaç de dir res ni de proposar res, no lidera; distreu. Política de declaracions d'actualitat i poemaris d'horitzons remots. Disneycat és una fantasia infantil, no una política que ajudi a redreçar la situació de crisi econòmica, social, cultural i política agreujada per la pandèmia.

Per ara, només Pere Aragonès ha exposat clarament quina serà la seva proposta de Govern de front ampli si és ERC qui guanya les eleccions. Front ampli de les forces republicanes que puguin compartir la denúncia de la repressió, l'exigència de l'amnistia i fixar l'objectiu d'un referèndum d'autodeterminació. Front ampli disposat a enfortir i prioritzar les polítiques socials i els serveis públics, a comprometre's amb un programa reindustrialitzador, a una inversió sostinguda en el front educació-universitat/cultura-comunicació/ciència-recerca, a activar la transició energètica, a promoure la reforma del model turístic per fer-lo sostenible i socialment rendible...

Confiar en les pròpies forces significa estar en condicions de prendre la iniciativa i exposar clarament la voluntat d'aglutinar altres formacions que s'hi vulguin vincular. Confiar en les pròpies forces és no desatendre ni desentendre's de la gestió d'una conjuntura tan difícil, i prendre les decisions que cal des d'una visió global, omnicomprensiva, de les afectacions i assumint els costos polítics que inevitablement se'n deriven.

La resposta esperable per part de qui s'hagués sentit segur davant la proposta Aragonès hauria pogut tenir dos perfils. El primer: "la meva proposta, si guanyo -o encara que no guanyi-, és aquesta altra". El segon: "en prenc nota, mirem programes, intercanviem parers i, arribat el moment, parlem-ne". En la política de tauler, fitxes i daus que ens consumeix, però, la iniciativa de Pere Aragonès va generar tot just unes declaracions apressades de menyspreu d'uns i altres per mostrar incomoditat i tirar pilotes fora. Davant la por a la realitat, el refugi i el confort de la ficció. Els vots diran.